

ფასიკ-ის ინტერპრეტაცია 5

ექსპლუატაციიდან ამოღების, ადგილმდებარეობის აღდგენისა და ეკოლოგიური რეაბილიტაციის ფონდებიდან წარმოქმნილ წილებზე უფლებები

წყაროები

- ფასს 9 - „ფინანსური ინსტრუმენტები“.
- ფასს 10 – „კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება“.
- ფასს 11 – „ერთობლივი საქმიანობა“.
- ბასს 8 – „სააღრიცხვო პოლიტიკა, ცვლილებები სააღრიცხვო შეფასებებში და შეცდომები“.
- ბასს 28 – „ინვესტიციები მეკავშირე და ერთობლივ საწარმოებში“.
- ბასს 37 – „ანარიცხები, პირობითი ვალდებულებები და პირობითი აქტივები“.

ამოსავალი ინფორმაცია

1. ექსპლუატაციიდან ამოღების, ადგილმდებარეობის აღდგენისა და ეკოლოგიური რეაბილიტაციის ფონდების (შემდეგში „ექსპლუატაციიდან ამოღების ფონდები“ ან „ფონდები“) მიზანს წარმოადგენს აქტივების დაყოფა ქარხნის (როგორცაა ატომური ენერჯის ქარხანა) ან გარკვეული მოწყობილობის (როგორცაა ავტომანქანები) ექსპლუატაციიდან ამოღების ზოგიერთი ან ყველა დანახარჯის დასაფინანსებლად, ან ეკოლოგიური რეაბილიტაციის (როგორცაა წყლის დაბინძურებასთან ბრძოლა ან სამთო სამუშაოების შედეგად გათხრილი მიწის აღდგენა) ღონისძიებების გასატარებლად, რაც მთლიანობაში მოიხსენიება როგორც „ექსპლუატაციიდან ამოღება“.
2. ამ ფონდებში შენატანები შეიძლება ნებაყოფლობითი იყოს, ან ნორმატიული აქტით ან კანონით მოითხოვებოდეს. ფონდებს შეიძლება გააჩნდეს ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან ერთ-ერთი სტრუქტურა:
  - ა) ერთი მონაწილის მიერ დაარსებული ფონდი ძირითადი საშუალებების ექსპლუატაციიდან ამოღების საკუთარი მოვალეობების დასაფინანსებლად, რომელიმე კონკრეტულ ადგილას ან გეოგრაფიულად განცალკევებულ რამდენიმე ადგილზე;
  - ბ) მრავალი მონაწილის მიერ დაარსებული ფონდი ძირითადი საშუალებების ექსპლუატაციიდან ამოღების ინდივიდუალური ან ერთობლივი მოვალეობების დასაფინანსებლად, როდესაც ფონდის მონაწილეები უფლებამოსილი არიან, ექსპლუატაციიდან ამოღების ხარჯები ანაზღაურონ მათი შენატანების შესაბამისად, პლუს ამ შენატანებიდან მიღებული ფაქტობრივი მოგება, გამოკლებული ფონდის მართვის დანახარჯებში მათი წილი. ფონდის მონაწილეებს შეიძლება დამატებითი შენატანების შეტანის მოვალეობა ჰქონდეთ, მაგალითად, სხვა მონაწილის გაკოტრების შემთხვევაში;
  - გ) მრავალი მონაწილის მიერ დაარსებული ფონდი ძირითადი საშუალებების ექსპლუატაციიდან ამოღების ინდივიდუალური ან ერთობლივი მოვალეობების დასაფინანსებლად, როდესაც შენატანების მოთხოვნილი დონე ეყრდნობა ფონდის მონაწილის მიმდინარე საქმიანობას, ხოლო მონაწილის მიერ მიღებული სარგებელი - მის წარსულ საქმიანობას. ასეთ შემთხვევებში, შეიძლება შეუსაბამობა არსებობდეს მონაწილეების მიერ შეტანილ თანხებსა (მიმდინარე საქმიანობაზე დაფუძნებული) და ფონდიდან მისაღებ სარეალიზაციო ღირებულებას შორის (წარსულ საქმიანობაზე დაფუძნებული).
3. საზოგადოდ, ასეთ ფონდებს შემდეგი სახის პარამეტრები გააჩნია:
  - ა) ფონდი ცალკე იმართება დამოუკიდებელი ნდობით აღჭურვილი პირების მიერ;
  - ბ) საწარმოებს (ფონდის მონაწილეებს) შენატანები შეაქვთ ფონდში, რომლის ინვესტირება ხდება სხვადასხვა სახის აქტივებში (რომლებიც შეიძლება მოიცავდეს როგორც სავალო, ასევე

წილობრივ ინსტრუმენტებს) და შესაძლებელია მათი გამოყენება მონაწილეების ძირითადი საშუალებების ექსპლუატაციიდან ამოღების დანახარჯების დასაფარად. ნდობით აღჭურვილი პირები განსაზღვრავენ, როგორ დააბანდონ შენატანები, ფონდის სამართავი დოკუმენტებისა და შესაბამისი კანონმდებლობის თუ სხვა მარეგულირებელი ნორმების ფარგლებში;

- გ) ფონდის მონაწილეები ინარჩუნებენ ძირითადი საშუალებების ექსპლუატაციიდან ამოღების დანახარჯების დაფარვის მოვალეობას. ამასთან, მართალია, მათ შეუძლიათ ფონდიდან ძირითადი საშუალებების ექსპლუატაციიდან ამოღების დანახარჯების დასაფარი თანხების მიღება, მაგრამ ძირითადი საშუალებების ექსპლუატაციიდან ამოღების საჭირო დანახარჯებთან და ფონდის აქტივებში მონაწილის წილთან შედარებით უფრო მცირე სიდიდით;
- დ) ფონდის მონაწილეებს შეიძლება შეზღუდულად მიუწვდებოდეთ ხელი ან შეიძლება საერთოდ არ მიუწვდებოდეთ ხელი ფონდის აქტივების ნამეტ თანხებზე, რომელიც ძირითადი საშუალებების ექსპლუატაციიდან ამოღების უფლებამოსილი, შესაფერისი დანახარჯების დასაფარად გამოიყენება.

მოქმედების სფერო

- 4. წინამდებარე ინტერპრეტაცია ეხება ფონდის მონაწილის ფინანსურ ანგარიშგებაში იმ წილების აღრიცხვას, რომლებიც წარმოიშობა ძირითადი საშუალებების ექსპლუატაციიდან ამოღების ფონდებიდან და გააჩნია შემდეგი ორი პარამეტრი:
  - ა) ეს აქტივები იმართება განცალკევებულად (ცალკე არსებული სხვა იურიდიული პირის მიერ ან სხვა საწარმოს ფარგლებში, განცალკევებული აქტივების სახით); და
  - ბ) მონაწილის უფლება აქტივების გამოყენების შესაძლებლობაზე შეზღუდულია.
- 5. დანარჩენი წილი ფონდში, რომელიც რჩება ძირითადი საშუალებების ექსპლუატაციიდან ამოღების დანახარჯების დაფარვის უფლების ფარგლებს გარეთ, როგორცაა, მაგალითად, სახელშეკრულებო უფლება ფონდის აქტივების განაწილებაზე ყველა ძირითადი საშუალების ექსპლუატაციიდან ამოღების დამთავრებისას ან ფონდის ლიკვიდაციის დროს, შეიძლება წარმოადგენდეს წილობრივ ინსტრუმენტს, რომელიც განეკუთვნება ფასს 9-ის და არა წინამდებარე ინტერპრეტაციის მოქმედების სფეროს.

განსახილველი საკითხები

- 6. წინამდებარე ინტერპრეტაცია იხილავს შემდეგ საკითხებს:
  - ა) როგორ უნდა აღრიცხოს მონაწილემ თავისი საფონდო წილი?
  - ბ) როდესაც მონაწილეს დამატებითი შენატანების შეტანის მოვალეობა აქვს, მაგალითად, სხვა მონაწილის გაკოტრების შემთხვევაში, როგორ უნდა მოხდეს ამ მოვალეობის აღრიცხვა?

კონსენსუსი

საფონდო წილის აღრიცხვა

- 7. ფონდის მონაწილე ძირითადი საშუალებების ექსპლუატაციიდან ამოღების დანახარჯების გადახდასთან დაკავშირებულ თავის მოვალეობას აღიარებს როგორც ვალდებულებას და ცალკე აღიარებს თავის წილს ფონდში, იმ შემთხვევის გარდა, როდესაც მონაწილე ვალდებულები არ არის თვითონ დაფაროს ექსპლუატაციიდან ამოღების დანახარჯები იმ შემთხვევაშიც კი, როდესაც ფონდი ვერ ახერხებს გადახდას.
- 8. ფასს 10-ის, ფასს 11-ისა და ბასს 28-ის საფუძველზე ფონდის მონაწილე განსაზღვრავს, ფონდზე მას კონტროლი გააჩნია, ერთობლივი კონტროლი თუ მნიშვნელოვანი გავლენა. თუ მონაწილე ამას განსაზღვრავს, მაშინ იგი თავის საფონდო წილს აღრიცხავს ზემოაღნიშნული სტანდარტების შესაბამისად.
- 9. თუ ფონდის მონაწილეს არა აქვს კონტროლი, ერთობლივი კონტროლი ან მნიშვნელოვანი გავლენა ფონდზე, იგი ბასს 37-ის შესაბამისად აღიარებს თავის უფლებას, ფონდიდან მიიღოს ასანაზღაურებელი თანხა. ანაზღაურების თანხა უნდა შეფასდეს შემდეგი ორი თანხიდან უმცირესი თანხით:

- ა) ძირითადი საშუალებების ექსპლუატაციიდან ამოღების მოვალეობისთვის აღიარებული თანხა; და
- ბ) მონაწილეებზე მისაკუთვნიებული, ფონდის წმინდა აქტივების სამართლიან ღირებულებაში არსებული მონაწილის წილი.

საფონდო შენატანებისა და ფონდიდან გადასახდელი თანხების გარდა, სხვა ასანაზღაურებელი თანხების მიღების უფლების საბალანსო ღირებულების ცვლილებები უნდა აღიარდეს იმ პერიოდის მოგებაში ან ზარალში, როდესაც ცვლილება ხდება.

დამატებითი შენატანების შეტანის მოვალეობის აღრიცხვა

10. როდესაც ფონდის მონაწილეს პოტენციური დამატებითი შენატანების შეტანის მოვალეობა გააჩნია, მაგალითად, სხვა მონაწილის გაკოტრების შემთხვევაში, ან იმ შემთხვევაში, როდესაც ფონდის საინვესტიციო აქტივების ღირებულება იმდენად მცირდება, რომ საკმარისი არაა ფონდის ანაზღაურების მოვალეობების შესასრულებლად, ეს მოვალეობა წარმოადგენს პირობით ვალდებულებას, რომელიც ბასს 37-ის მოქმედების სფეროში ხვდება. მონაწილე ვალდებულებას მხოლოდ იმ შემთხვევაში აღიარებს, თუ მოსალოდნელია, რომ დამატებითი შენატანები შესატანი გახდება.

განმარტებითი შენიშვნები

11. ფონდის მონაწილე ფინანსური ანგარიშგების შენიშვნებში განმარტავს თავისი საფონდო წილის ხასიათს და ნებისმიერ შეზღუდვას ფონდის აქტივების გამოყენების შესაძლებლობაზე.
12. როდესაც მონაწილეს პოტენციური დამატებითი შენატანების შეტანის ისეთი მოვალეობა გააჩნია, რომელიც აღიარებული არ არის როგორც ვალდებულება (იხ. პუნქტი 10), ის ფინანსური ანგარიშგების შენიშვნებში ინფორმაციას გაამჟღავნებს ბასს 37-ის 86-ე პუნქტის მიხედვით.
13. როდესაც მონაწილე თავის საფონდო წილს მე-9 პუნქტის შესაბამისად აღრიცხავს, მაშინ შენიშვნებში ინფორმაციას გაამჟღავნებს ბასს 37-ის 85 (გ) პუნქტის მიხედვით.

ძალაში შესვლის თარიღი

14. საწარმომ წინამდებარე ინტერპრეტაცია უნდა გამოიყენოს წლიური პერიოდებისათვის, რომელიც იწყება 2006 წლის 1 იანვარს ან მის შემდგომ. რეკომენდებულია ვადამდელი გამოყენება. თუ საწარმო ამ ინტერპრეტაციას 2006 წლის 1 იანვრამდე დაწყებული პერიოდისათვის გამოიყენებს, მან ეს ფაქტი უნდა გაამჟღავნოს ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში.
- 14ა. [გაუქმებულია]
- 14ბ. 2011 წელს გამოცემულმა ფასს 10-მა და ფასს 11-მა გამოიწვია მე-8 და მე-9 პუნქტების შეცვლა. საწარმომ ზემოაღნიშნული ცვლილებები იმ საანგარიშგებო პერიოდში უნდა გამოიყენოს, როდესაც გამოიყენებს ფასს 10-სა და ფასს 11-ს.
- 14გ. [გაუქმებულია]
- 14დ. 2014 წლის ივლისში გამოცემულმა ფასს 9-მ გამოიწვია მე-5 პუნქტის შეცვლა და 14ა და 14გ პუნქტების გაუქმება. საწარმომ ზემოაღნიშნული ცვლილებები იმ საანგარიშგებო პერიოდში უნდა გამოიყენოს, როდესაც გამოიყენებს ფასს 9-ს.

გარდამავალი დებულებები

15. ცვლილებები სააღრიცხვო პოლიტიკაში უნდა აისახოს ბასს 8-ის მოთხოვნების შესაბამისად.